

A-nocht sgaoilid na sgola

[Bergin, Osborn: *Irish Bardic Poetry*, Dublin, 1970, poem 38]

1 Anocht sgaoilid na sgola,
leabtha uadha a n-aontomha:
do-ghéna lucht gach leabtha
déra re hucht n-imtheachta.

2 Iomdha ag loighe, lór do sgís,
aréir san bhaile a mbímís:
gion gur goire um nónin anocht
loighe dhóibh iná dúsacht.

3 Glóir an bhaile 'na mbíodh sinn -
a hionnamhailní fhaicim,
a Dhé, do neamhghhlóir aniogh;
seanmóir don té do thugfeadh.

4 Ionadh coinne ar chionn tSamhna
do bhíodh 'gun aos ealadhna:
aoinfhear amháin dá maradh
níor sgaoileadh dháibh dealaghadh.

5 A lucht do bhi 'na bhaile,
lér mian ceard is comhnaidhe,
do bhí adhbhar far fhuath libh:
labhradh na gcuach do chluinsin.

6 Do-chuaidh ar sgaoileadh don sgoil
gach fear dána 'na dhúthoigh:
ní thiaghair a toigh athar
ó shoin d'iarraidh ealathan.

7 Fada liom sgaoileadh don sgoil
do-chonnarc re cois Fhearghol:
foide iná an sgol do sgaoileadh
gan m'oide ag cor chomaoineadh.

8 Oide d'iarraidh 'na ionadh,
rob usa dhóibh deilioghadh:
breath bhroide, a Dhé, dá dhalta,
dá mbé ag oide iasachta.

9 Mar táinig sgaoileadh na sgol
a gcrích nÉireann tré Fhearghol,
tig sgaoileadh sgoile Banbha
roimhe d'aoinfhear ealadhna.

10 Tuigid féin, fa fáth cumhadh,
gur éigean dóibh dealughadh,
sgol Dalláin ina dheaghaidh,
d'andáigh as na hoideadhaibh.

11 Do buaidhreadh do thuirse thruim
an dámhsain Dalláin Fhorguill:
níor anmhain dáibh níor dheadhail,
amhlaidh don dáimh déidheanaigh.

12 Sgola uaisle innse Fáil,
a gcédchumha um cheann Dalláin:
do ló sgarthana na sgol
is mó a n-athchumha um Fhearghol.

13 Moidhidh don bhrón bhíos fam thuinn
ag aithne m'aosa cumuinn:
a ndiaidh sgaoilte na sgoile
biaidh m'fhaoilte 'na heólchoire.

14 Mé a dhearbháthair 's a dhalta,
gearr dá éis budh ionanta:
deithbhír mar oide ní fhuil,
foide beithir gan bráthair.

15 Dá dtugtha ré dheise dhamh,
nó ní budh shia do shaoghal,
bíodh mo shlán bheith mar do bhá,
ar leith atám ó theasda.

16 Tríocha bliadhan do bhí mé,
nó ní as foide, dom fhínné,
lán dom anáil ón uabhar,
crádh d'fhagháil gurbh ionnfhuadaradh.

17 Do diághladh do dheochaibh bróin
mo threise 'na thigh chomhóil:
má dho-rinne mé macnas,
is tinne, a Dhé, an diághaltas.

18 Dom ullmhughadh níor áil lais
mo bheith adhaigh 'na égmais:
gur léig sé ar an énlaith inn,
mé a n-énbhoith re hÓ nUiginn.

19 Guth oram budh aimhleas damh
ós íseal ris an ollamh,
beag dtaraidh don té adéradh,
dé am aghaidh ní fhuiléngadh.

20 Ó aois leinbh do léigeadh rinn
(Dia dhá íoc re hÓ nUiginn!)
gach rún frithir dá bhfaghadh,
gur mhithidh dún dealaghadh.

21 An oideacht do-ním aniogh
dá dhaltaibh d'éis an fhileadh,
Fearghal Ruadh do-roighne soin,
truagh, a Choimdhe, nach cosmhoil.

22 Rinn onóra agus aoibhe
dhamh re cois a chomaoine,
liom a gcartaigh croidhe thinn
tar dhaltaibh oilé Í Uiginn.

23 Ní shaoilim go bhfuighe an fear,
dá mbeinn choidhche dá chaoineadh,
d'éis an tsaothair fuair Fearghal,
uaim a dhaothain doimheanman.

24 An chumha go dtuga a treas,
dénamh seice is é ar n-aimhleas:
is é chráidheas an croidhe,
mé ag áineas tar m'eólchoire.

25 D'éis m'oide dhá ndeachadh dhíom
do shealad éigin m'imshníomh,
gearr bhíos an chumha so ag dódh,
gríos is urusa dh'fhadódh.

26 Gul ós aird ó nach áil linn
a ndiaidh Fhearghoil Í Uiginn,
truagh mo chuidse don chumhaidh
a tuigse uam d'osnadhaigh.

27 Feadh mo ré ní dulta dhamh
don bhaile a bhfaca Fearghal:
ní mharad na botha a mbeinn,
gotha carad ní chluinfeinn.

28 An leaba a mbíodh araon rinn
dá bhfaicinn d'éis Í Uiginn.
a dtéid thoram dom thuirse,
léig oram go n-íocfainnse.

29 Ionmhain both dhiamhair dhána
aithnim d'éis a theasdála:
a bhoth fholamhsa ar mh'aghaidh,

comharsa nior chleachtabhair.

30 Gan mharthain do mhac Áine,
rug don éigse a hamháille:
mar théid clár a taoibh thunna,
do sgaoil fál na foghluma.